

De Wondere Vogelwereld van O.C. Hoymeijer

Bloedrug

Parvus sangreckx maso L 95 cm - V 310 cm

Niet algemene, plaatselijk wat talrijkere, zeer zware rover. Bewoner van de afgelegen, stoffige laag- en hoogvlaktes van de mediterrane landen, liefst met verspreide, door jarenlang watergebrek verdroogde boomgroepen en boschages. Mijdt gebergten.

Zware groenige haaksnavel. Verenkleeft over het algemeen in vale bruintinten. Kan een wat rafelige, armoedige uitstraling vertonen. Borst zandkleurig tot zelfs wit, doch altijd met twee naar zwart gaande brede banden. Zie overduidelijke donkere onderstuit.

Kan in met name de warme zomermaanden enorme last hebben van stekende, bloeddorstige vleesetende parasieten als iberische teek, sluipwants en grootoogdaas.

Gastvogels als Kleine Krabber en Groenpootschraper kunnen het ongemak deels wegnemen door op de rug te landen en de hinderlijke insecten weg te vangen. Bloedruggen met tientallen gastvogels zijn geen uitzondering.

Door het langdurig met de scherpe nagels krabben en het pikken met de snavel naar de in het vlees vastgezogen insecten, kan de rug uiteindelijk in een bloederige open vleeswond veranderen alwaar vliegachtigen als sluimervlieg en nierwesp op hun beurt weer hun eieren in leg-

gen, om na reeds drie dagen uit te komen en als maden over de rug van het slachtoffer te krioe-len. Door de kijker beschouwd lijkt de vogel hierdoor te trillen.

Boeiend om te zien is het zogenaamde ruggestrijken: De Bloedrug schuurt met gespreide vleugels het rugdek tegen een cactus of een grove stenen wand teneinde zijn stekende belagers van zich af te schudden. Dit 'strijken' kan vaak, vooral bij hoge temperaturen enkele uren in beslag nemen, maar biedt de vogel enige verlichting.

Ondanks het nogal wrede proces lijkt de Bloedrug uiteindelijk geen last te hebben van het bloedverlies en de constante ontstekingen, maar lijkt er eerder van te genieten en in te berusten.

Roep, een luid krijsend janken, welk over kan gaan in een treurig fluiten. Meest tijdens zeilvlucht. Op nest en tijdens het krabben en pikken van de gastvogels, een zacht steunen.

'Ruggestrijkend' tegen cactus.

Volksvogelwijsheid

Herkomst: Iberisch Schiereiland. (Omgeving Juanadia Madre Dios) "La peyoris del Sangrada no tabritas rus". Vertaling: "Een rug vol bloed kan ook een zegen zijn".

Iedere week beschrijft O.C. Hoymeijer een vogel die aan zijn brein is ontsproten.

Natuurbeheer reportage

Ooit was de Hooge Boezem van de Overwaard bij Kinderdijk bekend om zijn rietvelden en zijn vogelrijkdom. Totdat de grauwe gans het gebied ontdekte. Komt het riet ooit nog terug?

tekst **Linde Leppink**
foto's **Arie Kievit**

Dertig jaar geleden bezocht Peter Paul Klapwijk met zijn vriendin iedere vrijdag zijn

schoonouders. Zij woonden in een molen bij Kinderdijk die uitkeek op de Hooge Boezem van de Overwaard. Een gebied waar het overtollige water van de Alblasserwaard tijdelijk kan worden geborgen, voordat het afgewaterd wordt op de rivier de Lek. Als hij met zijn vriendin de boezem opvoer, moesten zij zich een weg banen door een meters dikke rietkraag. Goudgele riethalmen torenden boven hen uit.

Nu woont Klapwijk (58) zelf in de oude molen, die inmiddels uitkijkt op een grote waterplas met her en der een stukje riet. Grauwe ganzen vliegen over en strijken neer op een landbouwperceel even verderop. "Overdag foerageren de vogels net buiten het gebied, 's avonds keren ze in grote aantallen terug. Dan poepen ze alles onder en kwetteren de hele nacht door", spreekt Klapwijk uit ervaring.

Enorme overlast

Want de grauwe gans heeft het Natura 2000-gebied 'Boezems Kinderdijk' ontdekt. In 2015 broedden ruim zeshonderd ganzenparen in de Overwaard, in 2019 waren dat er al negentienhonderd. De vogels zorgen daarmee voor enorme overlast. De waterkwaliteit lijdt onder hun poep en de ganzenkuddes hebben een onstilbare honger naar vers, sappig riet.

Zo helpen ze het unieke rietlandschap langzaam maar zeker om zeep: de grauwe ganzen schrokken naar schatting ieder jaar één hectare jong riet naar binnen. Logisch dus dat de beheerder, het Waterschap Rivierenland, de ganzenpopulatie probeert terug te dringen. Zo worden de eieren van de ganzen geprikt, zodat deze niet meer uitkomen. Zo nu en dan wordt zelfs een gans doodgeschoten. Het is allemaal onbegonnen werk, er zijn gewoon teveel ganzen. Het landschap had al te lijden onder wisselende waterstanden waardoor grote stukken riet wegspoelden. Het waterschap streeft nu naar een stabiele waterstand.

Het karakteristieke wuivende rietland van de Overwaard is in vijf à tien jaar tijd voor een groot deel verdwenen. Slechts hier en daar zie je nog grote stukken riet. De af-

takeling van de begroeiing gaat zo snel, dat moerasvogels erdoor in de problemen komen. Zo zijn de afgelopen jaren de kleine karekiet en de snor in aantal afgenomen. Het riet ving verder eeuwenlang grote golven op, nu liggen de dijken open en bloot en hebben de ganzen vrij spel op de taluds.

Richard Slagboom (48) is coördinator van de vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard' en goed bevriend met Klapwijk. Ieder voorjaar lopen ze samen met vrijwilligers van de vogelwerkgroep één dag door het riet van de Overwaard om de nesten van purperreigers te tellen, een vogel die in dit gebied in grote aantallen aanwezig is.

Slagboom: "Dit jaar was er voor het eerst zo weinig riet dat het gewoon te gevaarlijk werd om het te betreden. De nesten van de purperreigers hebben we daarom met drones moeten tellen."

Het is allemaal onbegonnen werk, er zijn gewoon teveel ganzen

De vrienden lopen vanaf de molen van Klapwijk de dijk op. Slagboom blijft bij een afgebrokkeld stuk in de dijk staan. "Kijk, dat komt nou ook door de ganzen." Het gras is op deze plek volledig verdwenen en aarde en keien zijn zichtbaar geworden.

"Eerst hebben de ganzen het jonge riet opgegeten en het oude riet vertrapt. Vervolgens zijn ze in ganzenpas de dijk overgestoken", zo legt Klapwijk uit. "Aan andere kant van de dijk heeft het waterschap al een beschoeiing geplaatst, zodat de ganzen de begroeiing onderaan de dijk niet verder kapot kunnen lopen."

Rieteiland

Even verderop ligt er in de Hooge Boezem een rieteiland gemaakt van bagger. Het is een poging van het waterschap om iets aan het verdwijnende riet in het gebied te doen. In 2016 moest de watergang de Achterwaterschap uitgebaggerd worden en zat het waterschap met een enorme hoeveelheid bagger in de maag. Het besloot er een rieteiland van vijftien hectare van te maken, wat ook een broedgelegenheid voor de vogels zou kunnen zijn, zo was de gedachte. Dat heeft het waterschap geweten.

Klapwijk: "Al snel zag ik uit het